

Factsheet DoeMee Onderzoek 2024

Energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing

Het DoeMee Onderzoek 2024 richt zich op de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing. Deze factsheet is opgesteld voor de gemeente Deventer op basis van de ingevulde vragenlijst door de gemeente en omgevingsdienst IJsselland (OD IJsselland). De dikgedrukte blauwe tekst geeft het antwoord op de enquête en eventuele toevoegingen/ wijzigingen vanuit de schriftelijke validatie weer. Er is gevraagd om aanvullende informatie aan te leveren over de opdrachtformulering, afgesproken doelstellingen, resultaten en energiebesparende maatregelen die zijn getroffen. Een documentenanalyse is indien er documenten zijn aangeleverd opgenomen aan het eind van de factsheet. De factsheet is gevalideerd door de omgevingsdienst IJsselland en de gemeente Deventer.

Gemeente Deventer

Algemene informatie

De rollen en taken van gemeenten, provincies en omgevingsdienst met betrekking tot het toezicht op de energiebesparings- en Informatieplicht zijn op dit moment **helder**.

De opdracht op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht aan de omgevingsdienst is **als specifiek onderdeel** in de begroting opgenomen. Er is **een** opdracht geformuleerd voor de omgevingsdienst over de invulling van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht. **Tot en met 2023 zijn deze vastgelegd in de projectplannen en uitvoeringsplannen. Zie aanvullende documentenanalyse.** De opdracht wordt in de praktijk **ook uitgevoerd. Echter lukte het niet altijd om de geplande controles te halen, zeker niet in het coronatijdperk. In dat geval werd er door de OD minder in rekening gebracht dan vooraf afgesproken.**

Het budget voor de opdracht aan de omgevingsdienst wordt bepaald op basis van **het aantal te controleren type inrichtingen, met per type inrichting een vooraf vastgesteld aantal uren, vermenigvuldigd met het uurtarief.** Om te sturen op de taak van de omgevingsdienst m.b.t. toezicht en handhaving van de energiebesparings- en Informatieplicht **vindt periodiek overleg over de voortgang plaats en is er ieder halfjaar een evaluatie.**

De gemeente geeft zelf **geen** invulling aan toezicht en handhaving van de energiebesparings- en Informatieplicht energiebesparing, naast de taken die bij de omgevingsdienst zijn belegd sinds 1 juli 2023. Er zijn sinds 1 juli geen extra taken belegd, alle taken zijn bij de totstandkoming van de Omgevingsdienst ingebracht. De gemeente Deventer controleert **vanuit toezicht bouw wel de Label C verplichting voor kantoren, maar dit valt niet onder de energiebesparingsplicht.**

Informatievoorziening

Er zijn **in de opdracht vastgelegde** afspraken gemaakt over de monitorings- en verantwoordingsinformatie met de omgevingsdienst m.b.t. de energiebesparingsplicht. **Er vindt aanvullend op de bestuursrapportage een halfjaarlijkse evaluatie plaats.** Er zijn **geen** KPI's

afgesproken met omgevingsdiensten over de monitorings- en verantwoordingsinformatie m.b.t. de energiebesparingsplicht.

De gemeente ontvangt een **halfjaarlijkse evaluatie en een evaluatie per jaar** over de resultaten van de handhaving van de energiebesparingsplicht van de omgevingsdienst. De rapportages die door de omgevingsdienst aan de gemeente worden verstrekt leveren **adequate informatie** over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparings- en Informatieplicht. **In deze rapportages staat o.a. aangegeven hoeveel van welk type bedrijf zijn gecontroleerd, welke overtredingen zijn geconstateerd en is een inschatting gegeven van het besparingspotentieel. De gemeente mist wel een overzicht van welke inrichtingen gecontroleerd zijn en hoe vaak er daadwerkelijk formele handhaving is opgestart.** De rapportages geven **adequate informatie** over de bereikte resultaten. **In de evaluaties is een overzicht opgenomen waarin dit onderdeel is opgenomen.**

Vanuit de gemeenteraad zijn er **wel eens** vragen gekomen over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht en de bereikte resultaten (zoals reductie CO₂ en vermindering verbruik van gas en elektriciteit) door de omgevingsdienst. **De gemeenteraad is erg geïnteresseerd in het toezicht energie en duurzaamheid. Voorbeeldvragen zijn: hoeveel controles zijn er uitgevoerd, wat waren de resultaten, welke inrichtingen zijn gecontroleerd, hoeveel vergunningen zijn er geactualiseerd? Bovenal werden er vragen gesteld over de planning en het voldoen hieraan.**

Omgevingsdienst IJsselland en gemeente Deventer

Algemene informatie

De rollen en taken van gemeenten, provincies en omgevingsdienst met betrekking tot het toezicht op de energiebesparings- en informatieplicht zijn op dit moment **helder**. De energiebesparingsplicht is **als apart taakveld onderdeel van het VTH-stelsel (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)**.

Resultaat

Er is **gedeeltelijk** zicht op het aantal inrichtingen dat valt onder de energiebesparings- en Informatieplicht. **Deze informatie downloadt de omgevingsdienst bij het e-loket van RVO.nl en combineren zij met bedrijven en inrichtingen waarvan zij weten dat zij aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen. Daarnaast verzamelt de omgevingsdienst een deel van de informatie zelf.** De informatie ontbreekt in sommige gevallen omdat **de bedrijven en inrichtingen geen “rapportage Informatieplicht” hebben ingediend. Hierdoor zijn de energiegegevens van deze bedrijven niet inzichtelijk en weet de OD niet of bedrijven wel of geen verplichting hebben. De OD IJsselland is een relatief jonge omgevingsdienst, waardoor bijvoorbeeld het op een goede manier van verzamelen en bewaren van data pas sinds een paar jaar echt goed vorm krijgt. De data wordt dus steeds betrouwbaarder. Aangezien er voor een deel van de bedrijven (voornamelijk van het Type A) verder geen milieurelevante activiteiten plaatsvinden zijn deze van oudsher niet bekend in ons systeem. Het aanleveren van gegevens door netbeheerders zou kunnen helpen.** De omgevingsdienst heeft acties ondernomen om (volledig) inzicht te krijgen door **een schriftelijke informatiecampagne op te**

zetten. Verder laat de OD IJsselland actief vanuit het reguliere toezicht energiegegevens verzamelen om zo te kijken welke bedrijven en inrichtingen energierelevant zijn. Daarnaast zijn vanuit de OD IJsselland via de VUE veel bedrijven en inrichtingen aangeschreven op het indienen van de rapportage informatieplicht.

Organisatie van het toezicht

De omgevingsdienst handhaaft op de uitvoering van de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing door algemene **milieucontroles en specifieke energiecontroles uit te voeren aan de hand van de erkende maatregelenlijst. Aan de hand van het beschikbare budget wordt gekeken hoeveel bedrijven gecontroleerd kunnen worden. Het doel is om minimaal 10% van de energierelevante bedrijven per jaar (op basis inschatting CBS) te controleren. Dit doel lijkt de omgevingsdienst ruimschoots te halen.** Naar schatting heeft de omgevingsdienst **5-10 jaar** nodig vanaf de start van werkzaamheden om alle bedrijven en instellingen binnen de gemeente te controleren op de energiebesparings- en Informatieplicht. **De inschatting van de omgevingsdienst is dat in 2026 het merendeel van de bedrijven is gecontroleerd.**

Kwantitatieve informatie

De omgevingsdienst heeft de kwantitatieve informatie uit onderstaande tabellen ingevuld voor de gemeente.

Onderstaande tabel bevat informatie over het aantal gecontroleerde bedrijven en inrichtingen en de ureninzet op jaarbasis door de omgevingsdienst in de periode 2019 – 2023.

Jaar	Aantal inrichtingen gecontroleerd	Ureninzet op jaarbasis
2019	26	260
2020	51	300
2021	70	700
2022	48	480
2023	101	1010

Onderstaande tabel bevat informatie over het percentage bedrijven en inrichtingen waar overtredingen zijn aangetroffen voor en na hercontrole tussen 2019 en 2023.

Jaar	% bedrijven met overtredingen bij eerste controle	% bedrijven met overtredingen bij hercontrole
2019	61	-
2020	96	-
2021	51	-
2022	75	-
2023	62	-

Onderstaande tabel bevat informatie over het aantal jaarlijks geconstateerde overtredingen tussen 2019 en 2023.

Jaar	Aantal overtredingen
2019	34
2020	147
2021	89
2022	175
2023	145

De omgevingsdienst heeft **geen informatie** aangeleverd over het aantal bedrijven en inrichtingen dat een 'vooraankondiging last onder dwangsom' of overige repressieve handhaving heeft ontvangen tussen 2019 en 2023.

In het geval er repressieve handhaving heeft plaatsgevonden **is een hersteltermijn opgelegd en/of is een vooraankondiging lasten onder dwangsom verstuurd**.

De omgevingsdienst heeft **indicatief zicht op de totaal gerealiseerde energiebesparing die dankzij de energiebesparingsplicht is gerealiseerd**.

De totaal gerealiseerde energiebesparing is indicatief per jaar in onderstaande tabel weergegeven:

Jaar	Gerealiseerde energiebesparing in kWh	Gerealiseerde energiebesparing in m ³
2019	436785	46534
2020	858211	70171
2021	1600000	167500
2022	842200	114800
2023	1017475	122935

In de beantwoording op de enquête is geen informatie opgenomen over de getroffen energiebesparende maatregelen (aantallen en welke soort) in de periode 2019 tot en met 2023 door bedrijven, inrichtingen en instellingen.

Aanvullende documentenanalyse

Categorie	Aanwezig?	Documenten
Toelichting		
Begroting	√	Begroting 2020-2023; Ontwerpbegroting 2024; Jaaropdracht 2023-2024
Opdracht	√	Begroting 2020-2023; Ontwerpbegroting 2024; Jaaropdracht 2023-2024
Beleidsstukken		
Werkprogramma	√	VTH Uitvoeringsprogramma 2023-2024; Jaarprogramma VTH 2020-2024; Uitvoeringsplan E&D 2020-2021; 2022-2023
Voortgangsrapportage	√	Evaluatie E&D 2022-2023 OD IJsselland; Bestuursrapportage najaar 2023; Jaarverslag 2022; Jaarstukken 2018-2021

Aanvullend	√	Antwoording vragen, moties & raadsmedelingen
------------	---	--

Begroting

De Omgevingsdienst IJsselland heeft de begrotingen 2020-2023 en de ontwerpbegroting 2024 met ons gedeeld samen met de jaaropdrachten voor de gemeente Deventer van 2023 en 2024. Daarin zijn de geplande uren en werkzaamheden opgenomen. In 2024 zet de OD IJsselland de inzet op de activiteiten op energiebesparingsplicht voort. Om dit te kunnen doen stelt de OD de middelen die reeds door de partners zijn ingebracht voor de huidige projectmatige inzet vanaf 2024 structureel voor dit doel beschikbaar. De middelen die de provincie Overijssel de afgelopen jaren beschikbaar stelde ter versterking van het toezicht op de energiebesparingsverplichting worden in 2024 niet verder verleent. Het Rijk stelt daarentegen voor 2022-2026 wel geld beschikbaar via de SPUK-THE regeling. In de begroting Energie & Duurzaamheid van de OD IJsselland is in 2023 en 2024 het volgende budget opgenomen voor de gemeente Deventer:

Tabel 4. Begroting Energie en Duurzaamheid

Omschrijving	Begroting 2023	Structurele wijzigingen 2023	Herziene begroting 2023	Incidentele wijzigingen 2024	Structurele wijzigingen 2024	Begroting 2024
Salarissen en inhuur	€ 457.725	110.175	567.900	-	-124.178	443.722
Totaal lasten	457.725	110.175	567.900	-	-124.178	443.722
Gemeente Dalfsen	29.201	5.453	34.654	-	-7.546	27.108
Gemeente Deventer	70.476	19.937	90.413	-	-19.889	70.523
Gemeente Hardenberg	62.858	11.993	74.851	-	-16.893	57.957
Gemeente Kampen	39.948	4.050	43.998	-	-11.100	32.898
Gemeente Olst-Wijhe	14.428	5.346	19.774	-	-3.459	16.315
Gemeente Ommen	22.238	6.824	29.062	-	-5.811	23.251
Provincie Overijssel		-	-	-	-	-
Gemeente Raalte	40.736	9.989	50.725	-	-11.079	39.646
Gemeente Staphorst	21.468	6.488	27.956	-	-5.192	22.764
Gemeente Steenwijkerland	36.371	3.718	40.089	-	-9.276	30.813
Gemeente Zwartewaterland	25.022	3.916	28.938	-	-7.016	21.922
Gemeente Zwolle	94.980	32.461	127.440	-	-26.917	100.523
	457.726	110.175	567.900	-	-124.178	443.722

Beleidsstukken

De OD IJsselland stelt elk jaar een kaderbrief op waarin de gemeenteraden en Provinciale Staten worden geïnformeerd over inhoudelijke thema's in het werkveld van de OD IJsselland, ontwikkelingen in de bedrijfsvoering van de OD IJsselland en de begrotingstechnische doorvertaling daarvan. Over Energie & Duurzaamheid zegt de kaderbrief van 2022 het volgende: "Eind 2019 heeft het Algemeen Bestuur het Projectplan Energie & Duurzaamheid 2020-2021 vastgesteld, waarmee uitvoering wordt gegeven aan het toezicht op energiebesparing bij inrichtingen. Voor de uitvoering van dit projectplan hebben de partners in de regio voor de jaren 2020-2021 financiële middelen beschikbaar gesteld en geïnvesteerd in de opbouw van kennis. Daarmee kunnen wij jaarlijks tussen de 5 en 10% van de energierelevante inrichtingen in de regio controleren. De uitvoering van het project wordt onder meer verantwoord via de reguliere P&C-cyclus (bestuursrapportages). In de 2° helft van 2021 zullen wij een meer uitgebreide verantwoording opmaken over de uitvoering van dit project en in beeld brengen welke resultaten wij

daarmee hebben bereikt. Op dat moment zullen er voorstellen worden voorbereid met verschillende ambitieniveaus waaruit bestuur en deelnemers kunnen kiezen voor de periode vanaf 2022.”

Werkprogramma's

Uit een evaluatie op het projectplan Energie & Duurzaamheid over 2020-2021 blijkt dat maar liefst 75% van de gecontroleerde bedrijven en inrichtingen onvoldoende energiebesparende maatregelen heeft getroffen. Bij al deze bedrijven en inrichtingen is een hercontrole uitgevoerd en zijn handhavingsinstrumenten ingezet. Daarmee is geconcludeerd dat het project actief bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen en het terugdringen van de CO₂-emissie in de regio. Er werd een aanbeveling gedaan om in de regio meer prioriteit te geven aan 'hardere' instrumenten, zoals handhaving. Om het project te continueren is voor 2022-2023 een nieuw projectplan opgesteld met een nadere financiële vertaling per deelnemer. Het uitvoeringsprogramma 2022 voor de provincie Overijssel is nog nader te bepalen. De OD IJsselland voert in het kader van de milieuwet- en regelgeving de volgende activiteiten uit:

- energietoezicht bij inrichtingen vallend onder artikel 2.15 van het activiteitenbesluit milieubeheer
- toezicht op de Informatieplicht energiebesparing
- Toezicht op energiebesparing bij vergunningplichtige bedrijven en inrichtingen die vallen onder het gemeentelijk of provinciaal gezag
- Omgevingsvergunningen milieu actueel houden
- Diverse overige energie gerelateerde (advies) werkzaamheden voor partners en lokale netwerken.

De volgende tabel geeft inzicht in de financiële vertaling van de inzet voor de uitvoering en borging van VTH-taken op het gebied van Energie & Duurzaamheid voor de gemeente Deventer in 2022:

5.2 Gemeente Deventer Uitvoeringsprogramma 2022

Gemeente Deventer	Product	10% van bedrijven	Uren 2022	Investering
Toezicht		66		
Hercontroles & Extra energietoezicht reguliere contr	T1	18	90	€ 7.650
Themacontrole energie bij complexe bedrijven	T2	14	196	€ 16.660
Themacontrole energie bij eenvoudige bedrijven	T3	34	306	€ 26.010
Informatieplicht energiebesparing	T4		31	€ 2.606
Totaal toezicht			623	€ 52.926
Overige				
Omgevingswet energie	V1		16	€ 1.358
Actualisatie vergunningen	V2	4	24	€ 2.040
Besparingsonderzoeken	V3	2	18	€ 1.530
Juridische ondersteuning & opleiding (in uren)	A1-2			€ 3.712
Projectmanagement	A2		105	€ 8.909
Totaal overige			163	€ 17.549
Subtotaal bijdrage voor OD IJsselland			785	€ 70.476
Subsidie provincie				€ -21.718
Netto bijdrage partner				€ 48.758

In 2023 worden bestaande stimuleringsmaatregelen voor energiebesparing en duurzaamheid voortgezet. De SPUK-regeling is daarnaast in 2022 toegekend en voorziet in een flinke financiële stimulans om de komende vijf jaren te zorgen dat dit thema definitief verankerd wordt bij omgevingsdiensten. Deze regeling voorziet in inzet naast de reguliere uitvoeringstaken. In 2024

komen veel lopende VTH-werkzaamheden te vervallen door de afloop van meerdere incidentele geldstromen zoals de SIE en VUE (Versterkte Uitvoering Energiebesparing).

Voortgangsrapportages

Uit de evaluatie van de OD IJsselland over het project Energie & Duurzaamheid 2023 blijkt dat in totaal 588 fysieke eerste energiecontroles zijn uitgevoerd in lijn met de doelstelling om jaarlijks bij 12-15% van de energierelevante bedrijven en inrichtingen in de gemeente en provincie een energiecontrole uit te voeren dankzij de provinciale subsidieregeling, gemeentelijke inzet en de rijksregelingen. Het volledige subsidiebedrag van de provincie is gebruikt.

Uit het jaarverslag van 2022 blijkt dat de OD IJsselland voor de gemeente Deventer 97% van de uit te voeren uren heeft uitgevoerd (13.476 van de 13.847 uur).

Uit het najaarsverslag 2023 blijkt dat de OD IJsselland voor het project Energie & Duurzaamheid de volgende werkzaamheden heeft uitgevoerd:

Werkzaamheden	Jaaropgave	Aantallen uitgevoerd	Percentage jaaropgave	Begroting (2023)	Realisatie jan t/m aug
T1 Hercontroles	152	97	64%	€ 76.000	€ 48.500
T2 Aspectcontrole energie - complex bedrijf	86	56	65%	€ 120.400	€ 78.400
T3 Aspectcontrole energie - eenvoudig bedrijf	218	117	54%	€ 196.200	€ 105.300
T4 Informatieplicht energiebesparing	192	128	67%	€ 19.200	€ 12.800
T Energiecontroles SPUK THE	243	71	29%		
V1 Advies omgevingswet	100	67	67%	€ 10.000	€ 6.667
V2 Vergunningen - aanvragen en actualisatie**	36	13	36%	€ 21.600	€ 7.800
V3 Beoordeling energieonderzoeken***	25	1	4%	€ 22.500	€ 900
A1 Juridische ondersteuning en overige	300	75	25%	€ 30.000	€ 20.000
A2 Projectmanagement (tm mei 2023)			38,1%	€ 75.075	€ 28.624
Totaal				€ 570.975	€ 308.991

Tabel 1. Cijfers Energie en duurzaamheid eerste acht maanden van 2023

* De SPUK THE controles worden rechtstreeks bekostigd vanuit de Rijksregeling SPUK THE en zijn daarom niet in deze begroting opgenomen

** Dit aantal is volledig afhankelijk van het aantal binnenkomende vergunningsaanvragen

*** De onderzoeksplicht voor bedrijven gaat in op 1 juli, deze werkzaamheden beginnen in het najaar van 2023

Het totaaloverzicht gerealiseerde aantal uren per deelnemer is als volgt:

Deelnemer	Uit te voeren volgens jaaropdracht	Uit te voeren tot en met verslag periode	In behandeling tm verslag periode	Totaal afgehandeld in 2023	Bodem onderzoeken	Totaal uitgevoerde aantallen in 2023
Dalfsen	761	485	183	541	36	577
Deventer	1.523	971	559	1.080	237	1.317
Hardenberg	1.511	963	443	1.001	98	1.099
Kampen	723	461	280	701	118	819
Olst-Wijhe	419	267	136	350	41	391
Ommen	759	484	210	417	45	462
Provincie	515	328	328	372	43	415
Raalte	1.087	693	347	679	181	860
Staphorst	577	368	186	311	11	322
Steenwijkerland	949	605	514	789	69	858
Zwartewaterland	643	410	152	489	40	529
Zwolle	1.518	967	513	1.215	115	1.330
Totaal	10.986	7.004	3.851	7.945	1.034	8.979

Tabel 3. Totaaloverzicht onderhanden en gerealiseerde aantallen uitgesplitst per partner

Aanvullend

Door de gemeente Deventer zijn een aantal vragen, raadsmededelingen en moties bijgevoegd om te laten zien dat de Gemeenteraad nauw betrokken is in het toezicht op Energie & Duurzaamheid. Dit betreft onder andere een motie van GroenLinks, raadsmededeling Energietoezicht en schriftelijke vragen over de resultaten van het energietoezicht.